

31.10.2024

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Viite: HE 173/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI ALKOHOLILAIN MUUTTAMISESTA

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Kaupan liitto ry:ltä lausuntoa otsikkoasiassa. Kaupan liitto kiittää lausuntopyyntöä ja lausuu asiassa seuraavaa:

Yleistä

Kaupan liitto kannattaa alkoholijuomien toimituksen sallimista. Kaupan liitto pitää tärkeänä, että myös muita hallitusohjelmassa mainittuja uudistuksia edistetään viipymättä. Kaupan yritykset ovat osoittaneet, että alkoholimyynnin vapauttamiseen liittyvät uudistukset voidaan toteuttaa vastuullisesti ja hallitusti sekä kuluttajan että yhteiskunnan kannalta.

Kaupan liitto peräänkuuluttaa tasapuolisia kilpailunedellytyksiä. Kilpailutilanne jatkuu epäreiluna kotimaiselle juomien vähittäiskaupalle, ellei ulkomaisille toimijoille aseteta samoja vaatimuksia kuin kotimaisille toimijoille. Vaikka etämyyntiä koskevat pykälät eivät ole mukana esitysluonnoksessa, sääntely-ympäristöä kotimaisille yrityksille luotaessa tulee huomioida, että samat vaatimukset edellytetään jatkossa ulkomaisilta toimijoilta. Todettakoon lisäksi, että alkoholijuomia voi tilata jo nykyisin ulkomailta ostajalle toimitettuna ilman minikäänlaisia vaatimuksia kuljettajalle tai vastaanottajalle.

Edellisellä vaalikaudella Kaupan tulevaisuusselonteossa on viitattu jakelupalveluiden rajoituksiin kv. tarkastelun pohjalta. Alkoholien myyntiin liittyvä sääntely oli yksi OECD:n toteuttamassa tarkastelussa mukana ollut rajoitus, ja selonteon johtopäätös oli, että pidemmällä aikavälillä alkoholikauppaa tulisi tarkastella osana kaupan kilpailullisuutta, sisämarkkinoiden toimivuutta sekä suomalaisen kaupan toimimista globaaleilla markkinoilla, ottaen terveys-, hyvinvointi- ja turvallisuusvaikutukset huomioon. Alkoholimyynnin sääntelyn vapauttaminen auttaisi osaltaan säilyttämään nykyisen ruokakaupan verkostoja kuluttajan hyödyksi, millä olisi vaikutusta erityisesti syrjäseutujen elinvoiman ja palveluiden näkökulmasta.

Oikeudenmukainen ja tasa-arvoinen kilpailu edellyttää myös, että kaikissa alkoholitoimituksissa varmistetaan, että laissa määrätyt verot on maksettu tai tulevat maksetuiksi. Verojen keräämisen myös ulkomaisilta yrityksiltä tulee olla tehokasta, eikä perustua vain satunnaisiin tarkastuksiin.

Kaupan liiton näkemyksen mukaan erilaiset teknologiset ratkaisut alkoholien toimituksen ja noudon osalta tulisi sallia ja joka tapauksessa varmistaa lainsäädännön teknologia-neutraalisuus tulevaisuutta silmällä pitäen. Tosiasiassa teknologia voi tuoda ikärajavalvontaan tai päihtyneiden ostoyrityksiin jopa nykyistäkin tehokkaampia keinoja ja siksi katsoimme, että nämä ratkaisut tulisi ottaa huomioon lainsäädännössä. Teknologia kehittyä kovaa vauhtia eikä lainsäädännön tule estää kehitystä.

31.10.2024

Kommentteja varsinaisesta esityksestä

Kaupan liitto katsoo, että hallituksen esitys on muuttunut parempaan suuntaan lausunnoilla olleeseen versioon verrattuna, mutta edelleen esityksessä on muutosta kaipaavia kohtia:

- Toimintamalli kaksinkertaisine ikärajatarkistuksineen on ylimitoitettu
 - Vahva tunnistautuminen ostotilanteessa lisää hallinnollista taakkaa ja kustannuksia ilman vaikutuksia alkoholihaittoihin.
 - Alkoholin luovutustilanne on merkityksellinen ikärajavälvalvonnan näkökulmasta. Vahva tunnistautuminen ostovaiheessa ei ole perusteltua, etenkin kun ostaja ja luovutuksensaaja voivat olla eri henkilöitä.
 - Vahvan tunnistautumisen vaatimus kiristää nykysääntelyä. Nykyisin on mahdollista tilata verkosta alkoholia ilman vahvaa tunnistautumista, sillä ikäraja tarkistetaan luovutuksen yhteydessä.
 - Alkoholijuomien luovutuksen yhteydessä vastaanottajan ikä tulee tarkastaa todennettavasti. Katsomme, että nykyinen todennettavuuden taso on riittävä, jolloin luovutuksen yhteydessä kuitataan ikäraja tarkastetuksi.
 - Käytännössä toimintamalli on kohtuuttoman raskas kotiinkuljetukseen ravintoloista ja haja-asutusalueen kaupoista, jotka nimenomaisesti tarvitsisivat palvelua. Asioinnin myös esim. puhelimitse on oltava mahdollista.
- Lupakohtaiset ehdot ja rajoitukset tulee poistaa
 - Kaupan liitto vastustaa hakija- ja tapauskohtaisia lupaehtoja kaikilta osin.
 - Luvan edellytykset on asetettava lain tasolla.
 - Lupakohtaiset ehdot antavat yksittäiselle virkamiehelle rajattoman vallan pyytää selvityksiä ja valvonnan ja turvallisuuden nimissä esittää välttämättömiksi katsomiaan vaatimuksia luovutukseen liittyviin tilanteisiin, luovutuksessa käytettävään ikärajavälvalvontaan, päihtymistilan seurantaan, luovutettavien alkoholijuomien määrään, omavalvontaan, valvontaviranomaiselle toimitettaviin tietoihin tai toiminnan sisältöön ja menettelytapoihin.
 - Valviran ohjeistus lain vaatimuksista on riittävä.
 - Valvonnan turvaamiseksi viranomaisella on oikeus mm. tehdä koeostoja, mitä voidaan pitää sellaisenaan varsin voimakkaana valvontatoimenpiteenä.
 - Tasapuolisten toimintaedellytysten varmistaminen kotimaisille toimijoille on tärkeää ja on huomioitava, että lupakohtaiset ehdot ja rajoitukset eivät ole mahdollisia ulkomailta tilattaessa.
- Toimituskiellot ovat käytännössä erittäin ongelmallisia
 - Vastuullisen alkoholipolitiikan näkökulmasta ymmärrämme kieltolistan tarkoituserän, mutta käytäntöön sitä on mahdotonta viedä ilman viranomaiselta saatavaa tarkkaa osoitelistausta toimituskieltopaikoista.
 - Toimitusta suorittavalta henkilöltä ei voi kohtuudella olettaa valmiutta tehdä arviointia toimituksen yhteydessä. Lisäksi monia esitettyjä toimituskieltopaikkoja on hankala tunnistaa toimitustilanteessa, sillä tiloilla voi olla useita käyttötarkoituksia nuorisokäytöstä juhlakäyttöön.

31.10.2024

4. Toimituspassi, siirtymäajat ja tasapuolinen toimeenpano
- Toimituspassikoulutus tulee valmistella pikaisesti ja koulutus tulee järjestää laajasti saataville eri oppilaitoksissa.
 - Esityksessä on lain voimaantulolle viiden kuukauden siirtymäaika useiden pykälän osalta. On tärkeää, että toiminnan tosiasiallinen aloittaminen on mahdollista eri toimijoille tasapuolisesti lain voimaantulon myötä.
 - Kaupan yrityksillä on vuosien kokemus ikärajavälisestä. Kaupan ala on mielellään mukana toimituspassia koskevassa valmistelussa.

Kunnioitavasti

Kaupan liitto ry

Kari Luoto
toimitusjohtaja